

Č. j.: OŠK 85370/19 - SPIS 13976/2019/LZ

Třebíč 21.01.2020

VYŘIZUJE: MGR. LENKA ZAHRÁDKOVÁ

TELEFON: 568 896 187

E-MAIL: lenka.zahradkova@trebic.cz

Závazné stanovisko k zamýšlené stavbě v území městské památkové zóny Třebíč – Karlovo náměstí (Vnitřní Město), pozemek pozemková parcela číslo 1463/1 v katastrálním území Třebíč, obec Třebíč, okres Třebíč, Kraj Vysočina – stavba kašny

Účastníci řízení

Město Třebíč, Karlovo náměstí 104/55, Vnitřní Město, 674 01 Třebíč, IČ 00290629
zastoupené na základě písemné plné moci ze dne 11.11.2019
atelierem H3T architekti s.r.o., Ctíradova 1, 140 00 Praha 4, IČ 06604811

Městský úřad Třebíč, odbor školství a kultury (dále jen „*městský úřad*“), jako věcně příslušný správní orgán podle § 29 odst. 2 písm. b) zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o památkové péči*“), a místně příslušný správní orgán podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*správní řád*“), na základě žádosti města Třebíče, Karlovo náměstí 104/55, Vnitřní Město, 674 01 Třebíč, IČ 00290629, zastoupeného na základě písemné plné moci ze dne 11.11.2019 atelierem H3T architekti s.r.o., Ctíradova 1, 140 00 Praha 4, IČ 06604811, ze dne 25.11.2019, doručené městskému úřadu dne 02.12.2019, ve věci zamýšlené stavby v území městské památkové zóny Třebíč – Karlovo náměstí (Vnitřní Město), obec Třebíč, okres Třebíč, Kraj Vysočina – stavba kašny dle předložené projektové dokumentace pro vydání společného povolení „*KAŠNA NA KARLOVĚ NÁMĚSTÍ V TŘEBÍČI*“, vypracoval atelier H3T architekti s.r.o., po písemném vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborné pracoviště v Telči (dále jen „*odborná organizace*“) č. j. NPÚ-372/95663/2019 ze dne 07.01.2020, vydává dle § 14 odst. 2 zákona o památkové péči a dle § 149 odst. 1 správního řádu toto **závazné stanovisko**:

Zamýšlená stavba v území městské památkové zóny Třebíč – Karlovo náměstí (Vnitřní Město), pozemek pozemková parcela číslo 1463/1 v katastrálním území Třebíč, obec Třebíč, okres Třebíč, Kraj Vysočina, jejímž předmětem má být

- stavba nové kašny, která vychází z architektonicko-výtvarné soutěže,
- jedná se stavbu kruhového prstence průměrem na vydlážděné ploše o obrysových rozměrech 15x14m, výška objektu bude přibližně 3,5m a v průměru cca 7,25 m (objekt SO 01 je těleso kašny a nepropustná vydlážděná plocha stejného charakteru jako okolní náměstí, podzemní objekt SO 02 je technologické zázemí kašny),

dle předložené projektové dokumentace pro vydání společného povolení „*KAŠNA NA KARLOVĚ NÁMĚSTÍ V TŘEBÍČI*“, vypracoval atelier H3T architekti s.r.o., náměstí Českého povstání 228/2, Ruzyně, 161 00 Praha 6, IČ 06604811, datum: 11/2019, číslo paré neuvedeno, neautorizováno,

je z hlediska zájmů památkové péče **přípustná**.

Odůvodnění

Karlovo náměstí (Vnitřní Město), veřejný prostor na pozemku pozemková parcela číslo 1463/1 v katastrálním území Třebíč, obec Třebíč, okres Třebíč, Kraj Vysočina, je nedílnou součástí území městské památkové zóny Třebíč, rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek ČR 2095.

Městská památková zóna Třebíč byla prohlášena vyhláškou Jihomoravského krajského národního výboru v Brně o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny ze dne 20. listopadu 1990. Účelem prohlášení památkové zóny bylo dle čl. 2 odst. 2 vyhlášky zachovat kulturně historické a urbanistické hodnoty historických jader měst jako organické součásti životního prostředí a kulturního dědictví. Podle čl. 4 vyhlášky jsou předmětem památkové péče v zónách mimo jiné historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová skladba, panorama zóny a hlavní dominanty v blízkých i dálkových pohledech, objekty dotvářející charakter zóny a další objekty v zóně. Dle čl. 6 odst. 2 vyhlášky je pro stavební činnost a další činnost v zóně mimo jiné stanoveno cit.: "Při nové výstavbě a při vnějších a vnitřních úpravách nechráněných objektů se musí dbát architektonických i funkčních vztahů ke kulturním památkám a navazovat na jejich objemovou a prostorovou skladbu." Dle čl. 3 a čl. 6 odst. 1 vyhlášky je část památkové zóny, je Karlovo náměstí označeno v plánu památkové zóny jako část **určující** charakter zóny.

Městská památková zóna je území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty (podle § 6 zákona o státní památkové péči). Smyslem vyhlášení památkové zóny je zajistit, aby bylo v rámci jejích hranic chráněného prostředí sídla jako celku, aby ostatní stavby na tomto území respektovaly historický charakter sídla a jejich případné úpravy směřovaly k potvrzení tohoto charakteru a nápravě případných dřívějších nevhodných úprav staveb a prostranství, nikoli k jeho narušení. Jednotlivé stavební akce na území památkové zóny musejí být proto posuzovány vždy v územním kontextu, tedy jak se případnou stavební činností změní daný objekt, ale i jak bude jeho zamýšlená úprava působit v rámci širšího urbanistického celku.

*Dle § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči je povinností vlastníka (správce, uživatele) nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny, si **k zamýšlené stavbě, prodejněmu stánku, konstrukci a zařízení pro slavnostní výzdobu a osvětlení budov, jejichž umístění nepřesáhne 30 po sobě jdoucích dnů, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na této nemovitosti, předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, není-li tato povinnost podle tohoto zákona nebo na základě tohoto zákona vyloučena (§ 6a, § 17).***

Žádost atelieru H3T architekti s.r.o., obdržel městský úřad dne 02.12.2019. Nedílnou součástí podání je projektová dokumentace pro vydání společného povolení „KAŠNA NA KARLOVÉ NÁMĚSTÍ V TŘEBÍČI“, vypracoval atelier H3T architekti s.r.o., náměstí Českého povstání 228/2, Ruzyně, 161 00 Praha 6, IČ 06604811, datum: 11/2019, číslo paré neuvedeno, neautorizováno. K obsahu žádosti navrhovatel odkazuje na obsah předložené (výše citované) projektové dokumentace pro vydání společného povolení. Městský úřad v daném případě k zamýšlené stavbě vydává závazné stanovisko dle § 44a odst. 3 zákona o památkové péči a § 149 odst. 1 správního řádu, jako úkon učiněný dotčeným orgánem pro řízení vedené stavebním úřadem.

Na základě předchozí písemné výzvy obdržel městský úřad dne 13.01.2020 písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče. Odborná organizace se v úvodu hodnocení předloženého stavebního záměru zabývá charakteristickou Karlova náměstí

(Vnitřní Město) jakožto historického centra města a pregnančně definuje jeho kulturně historické hodnoty.

„Charakteristika věci / objektu / území:

Rozlehlé obdélníkové náměstí v mírně svažitém terénu kopíruje podélnou osou tok řeky Jihlavy. Velkorysé středověké vytyčení se pojí s vrcholným kolonizačním úsilím třebíčského benediktinského kláštera na přelomu 60. a 70. let 13. století, který nechal mezi existujícími osadami na pravém břehu založit kolonizační město, o čemž svědčí listina z roku 1277 poskytující opatova privilegia na dům pro měšťana Hermanna, jenž bývá považován za lokátora zahraničního původu. Náměstí bylo centrem rozvíjejícího se sídla, které obdrželo v roce 1335 městská práva a následně i systém opevnění. Zničující dobytí města vojsky Matyáše Korvína v roce 1468 nezabránilo opětovnému obnovení města, které přes možné dílčí změny využilo starší stabilizované urbanistické schéma kolem centrální plochy a jednoduché uliční sítě vedoucí jižně k farnímu kostelu.

Detailnější podobu plochy náměstí nemáme až do 18. století obrazově doloženu. Nicméně nejstarší známý stav i srovnatelné analogie dávají tušit, že vyjma drobných bodových prvků (kašen, skulptur, pranýře...) se jednalo o půdorysně nečleněnou plochu podřízenou své funkci bez přítomnosti vegetace, ale snad zpevněné dlažbou z říčních valounů, jak dávají tušit příležitostné archeologické nálezy v centru města. Tuto situaci zachycují i nejstarší známé zobrazení (veduta z počátku 18. století a Mariazellský votivní obraz z roku 1766, kde náměstí dotváří pouze kříž a skupina kašen v jeho podélné ose, i povinné císařské otisky map stabilního katastru (mapované 1835 – čtveřice kašen a kříž).

Výraznou proměnu prostředí náměstí ovlivnil požár v roce 1822, který zasáhl téměř celé dnešní Vnitřní Město a v jehož důsledku musely být strženy renesanční štíty okolních domů. Dominantním způsobem se do charakteru zástavby a náměstí propal následný rozvoj města v 2. pol. 19. století. Jako centrum českého společenského života vznikl v roce 1871 Besední (Národní) dům, spolu se sousedním objektem byla v roce 1875 přestavěna radnice, k tisíciletému výročí úmrtí sv. Metoděje došlo v roce 1885 ke vztyčení sousoší sv. Cyrila a Metoděje na místě, kde snad stával pranýř. Roku byl 1888 vybudován nový vodovod z Týnského potoka, který přiváděl vodu do tří kašen a stojanů na náměstí. Těsný prstenec náměstí prolomily pouze demolice městských bran (1868 Jihlavská, 1897 Brněnská) a masných krámů 1869 (dnešní ulice Přerovského). (FIŠER, Rudolf. Třebíč. 1. vyd. Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky, 2001, 1 atlas ([16] s., 26 mapových listů). Historický atlas měst České republiky. ISBN 80-7286-012-7).

Až do sklonku 19. století se plocha náměstí zásadně nelišila od barokní (potažmo středověké) formy, která kopíruje přirozený spád terénu, dlažba v jedné úrovni sceluje celou rozlohu, nad níž vystupuje pouze vnější prstenec chodníku kolem fasád a jejíž střed akcentuje linie symbolických a užitných prvků. Ani po odstranění kašen před koncem 19. století a jejich náhradě sousoším věrozvěstů a vodními stojany se určující prostorová kompozice nemění, pouze v období mezi světovými válkami vznikají dílčí úpravy s kruhovým záhonem před radnicí a mozaikové dlažby chodníků, jejichž fragmenty dosud přetrvaly na Karlově a Martinském náměstí. Větší zásahy přineslo až období po 2. sv. válce, kdy se do 50. let postupně vysazovalo stromořadí po obvodě chodníků a v 60. letech byly starší „kočičí hlavy“ nahrazeny štípanými žulovými kostkami, vyčleněny komunikace po obvodě a příčná cesta do ulice Přerovského a změněna terénní situace s žulovými stupni na jižním okraji podle projektu arch. Jiřího Herzána z roku 1965. Původní lapidární kompozici náměstí zahustila i další výsadba kolem sousoší a dobově poplatná skupina jehličnanů na východním konci a keřů kolem podzemních toalet uprostřed náměstí. Kruhový záhon na západním okraji vystřídal po nějaký čas vyvýšené a oplocené pódium, které bylo v následujících desetiletích odstraněno.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Karlovo náměstí zastupuje určující část památkové zóny, seskupuje kolem sebe osmnáct kulturních památek a sousoší sv. Cyrila a Metoděje uprostřed. Jeho půdorys a souvislé ohraničení v životě města. Jeho přetrvávající parametry se proto řadí ke kulturně-historickým a urbanistickým hodnotám jádra města a k chráněnému historickému půdorysu a prostorové skladbě.

Uspořádání z počátku 2. pol. 20. století (před vyhlášením památkové zóny) citelně změnilo stabilní historické prostředí, ve kterém vznikla dominantní podoba téměř devadesáti procent okolních budov i při jejich ceněné vývojové vrstevnatosti. Nosné atributy autentické podoby náměstí od nejstarších známých vyobrazení až do konce 2. sv. války, kterou z hlediska principů památkové péče o respektování vývojové vrstevnatosti a současně ucelené prezentaci díla můžeme považovat za určující, najdeme v prostorovém vymezení náměstí frontou domovních fasád, v půdorysné celistvosti ústřední plochy s vyvýšením pouze úzkého obvodového pásu, absenci vegetace a řazení výtvarných či technických doplňků v jedné linii kopírující podélnou osu.“

Odborná organizace uvedla také závěrečné vyhodnocení předloženého záměru:

*„Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené práce **jsou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot.**“*

Své hodnocení doplnila odborná organizace rozsáhlým zdůvodněním:

„Návrh nového vodního prvku spjatého s plánovanou celkovou revitalizací náměstí vzešel z veřejné architektonicko-výtvarné soutěže s odbornou porotou, která nese garanci soudobé umělecké kvality díla samotného. Hodnocení ze strany státní památkové péče posuzuje jeho vztah k podmínkám stavební činnosti v památkové zóně, předmětu a účelu její ochrany.

Podle článku 4 vyhlášky jsou předmětem památkové péče v zónách mimo jiné historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová skladba, městské interiéry včetně povrchu komunikací, historické podzemní prostory, veřejná a vyhrazená zeleň, panorama zóny a hlavní dominanty v blízkých i dálkových pohledech, objekty dotvářející charakter zóny a další objekty v zóně.

Dle článku 6 odst. 2 vyhlášky je pro stavební činnost a další činnost v zóně mj. stanoveno cit.:

„a) Výstavba, doprava a rekreace se provádějí v souladu s účelem zóny, k tomu jsou pořizovány v součinnosti s příslušným okresním orgánem státní památkové péče územně plánovací podklady

b) Využití jednotlivých prostorů, souborů a objektů musí být v souladu s jejich kulturní hodnotou, kapacitními a technickými možnostmi

c) Součinnost s příslušným okresním orgánem státní památkové péče je nutná rovněž při předprojektové přípravě staveb průmyslových, inženýrských, dopravních, občanských a bytových, stejně jako při projektové přípravě terénních a sadových úprav veřejných prostranství a vyhrazené zeleně

d) Při nové výstavbě a při vnějších a vnitřních úpravách nechráněných objektů se musí dbát architektonických i funkčních vztahů ke kulturním památkám a navazovat na jejich objemovou a prostorovou skladbu.“

Pojetí díla originálním způsobem parafrázuje předešlé kruhové prvky na náměstí (kašny, záhony, pódia). Objemově nepřekračuje úlohu bodového akcentu v souvislé dlážděné ploše a nepřebírá dominantní roly centrálního sousoší sv. Cyrila a Metoděje. Respektuje řazení solitérních elementů v historické linii podélné osy náměstí a ponechává rovnoměrné odstupy

od západní fronty domů i od sousoší, čímž splňuje podmínky návaznosti na objemovou a prostorovou skladbu kulturních památek a historického půdorysu města.

Výstavba není podmíněna zánikem jiného objektu s kulturně historickou hodnotou, povrch komunikace navazuje na okolní plochu se vzorem z přeložené kamenné štípané kostky, která je příznivým materiálem pro zachování starších architektonických charakteristik městského interiéru.“

Na základě hodnocení obsahu předložené žádosti, předložené (výše citované) projektové dokumentace pro vydání společného povolení, písemného vyjádření odborné organizace státní památkové péče a vlastního správního uvážení dospěl městský úřad k následujícím závěrům. Žádost splňuje náležitosti podání dle § 37 odst. 2 správního řádu a z jejího obsahu je patrné, co žadatel žádá a čeho se domáhá (§ 45 odst. 1 správního řádu). Městský úřad měl při hodnocení případu na zřeteli konkrétní okolnosti, které ve svém vyjádření podrobně analyzuje odborná organizace.

Městský úřad považuje písemné vyjádření odborné organizace za pregnantní, plně odpovídající specifickým okolnostem případu a argumentačně zcela vyčerpávající. Odborná organizace vycházela ve svém hodnocení z aktuálně ověřeného stavu historického jádra města Třebíče a také z odborné analýzy všech významných vývojových etap jeho proměn. Předloženým záměrem se odborná organizace zabývala z úhlu pohledu širokého spektra hodnotových a hodnotících kritérií. Městský úřad posoudil odborná kritéria a hodnotící platformu odborné organizace samostatně i ve vzájemných souvislostech a dospěl ve své správní úvaze ke shodným závěrům.

Městský úřad dále uvádí, že záměrem revitalizace Karlova náměstí se zabývá opakovaně. K záměru/studii celkové revitalizace vydal městský úřad závazné stanovisko č. j. OŠK 12545/16 - SPIS 2494/2016/LM ze dne 22.04.2016. K předložené projektové dokumentaci ve stupni pro územní řízení, po stanovení dílčích podmínek, vydal správní orgán na úseku státní památkové péče souhlasné závazné stanovisko č. j. OŠK 49989/19 - SPIS 8229/2019/LZ ze dne 09.09.2019. Jednou z klíčových otázek řešených v průběhu řady odborných konzultací s odbornou i výkonnou složkou státní památkové péče a zohledněných ve výše uvedených závazných stanoviscích městského úřadu byla také myšlenka doplnění prostoru Karlova náměstí o soudobé vodní prvky. Předložený stavební záměr tedy vychází z již schválené koncepce přístupu k celkové obnově centra města. Městský úřad tedy již přijal primární myšlenku doplnit prostor centra města Třebíče o moderní vodní prvek a aktuálně neuplatňuje další požadavky na architektonickou kvalitu navrženého novodobého uměleckého díla ve veřejném prostoru. V této otázce městský úřad bere na vědomí (zároveň hodnotí velmi pozitivně) skutečnost, že předložený návrh nové kašny vzešel z veřejné architektonicko-výtvarné soutěže s odbornou porotou.

Na základě výše citovaného zhodnocení předloženého stavebního záměru odbornou organizací státní památkové péče, předložené (výše citované) projektové dokumentace pro vydání společného povolení a vlastní správní úvahy městský úřad dospěl k závěru, že v souvislosti se stavbou nové kašny na Karlově náměstí v Třebíči nebudou žádným způsobem dotčeny architektonické a funkční vztahy ke kulturním památkám a k ostatní zástavbě v daném historickém území.

S ohledem na skutečnost, že ze všech shromážděných podkladů vyplývá, že předložený záměr není v rozporu se zájmy památkové péče, označil městský úřad zamýšlenou stavbu kašny na Karlově náměstí v Třebíči za přípustnou bez stanovení podmínek pro další přípravu a realizaci. Tímto bylo žádosti vyhověno v jejím celém rozsahu. S odkazem na § 68 odst. 4 správního řádu městský úřad upouští od dalšího odůvodnění. Ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu se možnost vyjádřit se k podkladům před vydáním závazného stanoviska netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje.

Upozorňujeme, že stavba je situována na území s archeologickými nálezy ve smyslu § 22, odst. 2, zák. č. 20/1987, v platném znění. Při provádění jakýchkoliv zásahů do území s archeologickými nálezy (hloubení výkopů, apod.) na území Moravy (pro bývalé okresy Jihlava, Třebíč, Žďár nad Sázavou) je povinností majitele (správce, uživatele) již v době záměru oznámit stavební činnost Archeologickému ústavu AV ČR, Brno, v.v.i., Čechyňská 363 19, 602 00 Brno a případně umožnit jemu nebo jiné oprávněné organizaci provedení záchranného archeologického výzkumu dle § 22., odst. 1 a 2 cit. zákona. Formulář oznámení o stavebním či jiném záměru je dostupný na <http://arub.avcr.cz/informace-pro-stavebniky/index.html> a lze ho poslat elektronicky na emailovou adresu sekretariat@arub.cz. Pokud budou během prací zjištěny nepředvídané archeologické nálezy mimo záchranný archeologický výzkum, je stavebník povinen neprodleně oznámit tyto nálezy příslušnému stavebnímu úřadu a orgánu stavební památkové péče přímo nebo prostřednictvím obce, v jejímž územním obvodu k archeologickému nálezu došlo a učinit opatření nezbytná k tomu, aby nálezy nebyly poškozeny nebo zničeny, tzn. práce v místě nálezu přerušit – viz § 176 zákona č. 183/2006 Sb. (stavební zákon) a § 23, odst. 2 a 3 zákona č.20/87Sb., v platném znění. Oznámení o archeologickém nálezu je povinen učinit nálezce nebo osoba odpovědná za památkový fond provádění prací, při nichž došlo k archeologickému nálezu, a to nejpozději druhého dne po archeologickém nálezu nebo potom, kdy se o archeologickém nálezu dozvěděl.

Z výše uvedených důvodů rozhodl městský tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto závazného stanoviska.

Odborná organizace nepožádala městský úřad o projednání návrhu závazného stanoviska před ukončením řízení ve smyslu st. § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči.

Poučení o odvolání

Toto závazné stanovisko je ve smyslu § 149 odst. 1 správního řádu úkonem učiněným správním orgánem na základě zákona, který není samostatným rozhodnutím ve správním řízení a jeho obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí příslušného stavebního úřadu. Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat. Jestliže by odvolání proti rozhodnutí příslušného stavebního úřadu bylo směřováno proti obsahu tohoto závazného stanoviska, upravuje postup odvolacího orgánu § 149 odst. 5 správního řádu. Nezákonné závazné stanovisko lze podle § 149 odst. 6 správního řádu zrušit nebo změnit v přezkumném řízení, k němuž je příslušný Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu.

„otisk úředního razítka“

Mgr. Lenka Zahrádková v. r.
úředník na úseku státní památkové péče

Rozdělovník

Účastníci řízení

Město Třebíč, Karlovo náměstí 104/55, Vnitřní Město, 674 01 Třebíč

zastoupené na základě písemné plné moci ze dne 11.11.2019
atelierem H3T architekti s.r.o., Ctíradova 1, 140 00 Praha 4, IDS: PO txfvbhj

Na vědomí

Městský úřad Třebíč, odbor výstavby, Karlovo náměstí 104/55, Vnitřní Město, 674 01
Třebíč

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči, Hradecká 6, 588 56 Telč,
ISDS: PO_R, 2cy8h6t